

FORSVARSMINISTERIET

NOTAT

København, den 31. marts 2008

DET NATIONALE LOVGRUNDLAG FOR HAVMILJØBEREDSKABET

Området for havmiljøberedskabet reguleres efter lov om beskyttelse af havmiljøet¹ – i daglig tale kaldet "havmiljøloven". Havmiljøloven henhører under Miljøministeriet og regulerer generelt beskyttelsen af havmiljøet mod alle former for forurening. I forbindelse med ressortoverførelsen af ansvaret for bekæmpelse af olie- og kemikalieforurening og håndhævelse af lovens bestemmelser herom til forsvaret, har det dog været nødvendigt at revidere enkelte af havmiljølovens bestemmelser for dermed at reflektere den nuværende ansvarsfordeling.

Forsvarsministeriets ansvarsområde

Udledning i havet af forskellige stoffer og affald er generelt strafbart efter havmiljølovens regler. For olie gælder, at enhver udledning heraf på søterritoriet er forbudt, mens man uden for søterritoriet kun må udlede meget små mængder olie efter nøje fastlagte kriterier². Havmiljøloven definerer endvidere, at olie i lovens forstand skal forstås som mineralsk olie³.

Forsvarets opgaver inden for havmiljø omfatter overvågning af havet, bekæmpelse af forurening for så vidt angår olie og kemikalieforurening af havet bortset fra forurening fra platforme.

I tilfælde af forurening af havet, der stammer fra den normale drift af skibe, kan forsvaret udstede forbud og påbud, der har til formål at begrænse forurening eller risiko for forurening.

Forsvaret håndhæver bestemmelserne i havmiljøloven i form af bevisindsamling, udstedelse af administrative bøder og politianmeldelse.

Bevisindsamling om bord på skibe (ransagning og afhøring) kan forsvaret alene foretage, når der er tale om sager om ulovlig olieudtømning fra skibe. I alle tilfælde af begrundet mistanke om skibes overtrædelse af havmiljøloven, kan forsvaret anmode om oplysninger, som er nødvendige for at fastslå, hvorvidt en overtrædelse af loven har fundet sted.

Forsvaret kan udstede administrative bøder for ulovlig udtømning af mineralsk olie. I andre tilfælde af overtrædelse af loven, herunder udledning af andre stoffer end mineralsk olie består forsvarets håndhævelsesmuligheder i anmeldelse til politiet.

¹ Jf. Lovbekendtgørelse nr. 925 af 28. september 2005 om beskyttelse af havmiljøet (med senere ændringer).

² Jf. havmiljølovens § 11.

³ Ved "mineralsk olie" forstås den olie, der anvendes som brændstof mv. Dette er i modsætning til f.eks. kokosolie eller rapsolie, der betegnes som "vegetabilsk olie".

Havmiljølovens § 34

Det samlede opgavekompleks for forsvarrets havmiljøberedskab er fastlagt på baggrund af § 34 i havmiljøloven. Som eksempel herpå kan det nævnes, at det i dag følger af havmiljølovens § 34, at forsvarsministeren i samarbejde med redningsberedskabet og andre myndigheder, som ministeren bemyndiger dertil, forestår bekæmpelse af olie- og kemikalieforurening på havet og de kystnære dele af søterritoriet. I praksis defineres "de kystnære dele" som det havområde, der går ind til den såkaldte normalvandstandslinje.

Det følger endvidere af havmiljølovens § 34, at forsvarsministeren forestår bekæmpelsen af olie- og kemikalieforurening i samarbejde med redningsberedskabet og andre myndigheder, som ministeren bemyndiger hertil. Denne formulering i bestemmelsen har til formål at åbne op for muligheden for samarbejde med f.eks. kommunale myndigheder, ligesom bestemmelsen ikke udelukker muligheden for samarbejde med private. Bestemmelsen giver ikke forsvarsministeren hverken ressortansvar eller det daglige ansvar for de myndigheder/private – eller disses kapaciteter – som samarbejdet vedrører.

Kommunernes ansvarsområde - Havmiljølovens § 35

Ifølge havmiljølovens § 35, stk. 1, er det kommunalbestyrelsen, som i tilfælde af olie- eller kemikalieforurening forestår sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne. Kyststrækningen er i den henseende defineret som landsiden ovenfor normalvandstandslinjen, i praksis ovenfor den aktuelle vandlinje. Kommunalbestyrelsen har ifølge havmiljølovens § 35, stk. 2-4, endvidere ansvaret for at udarbejde beredskabsplaner for disse opgaver, ligesom miljøministeren og forsvarsministeren skal orienteres om indholdet af disse beredskabsplaner såvel som ændringer og tillæg hertil. I overensstemmelse med havmiljølovens § 35, stk. 5, samordner miljøministeren de kommunale beredskabsplaner efter forhandling med de berørte kommuner og opstiller på grundlag heraf et samlet beredskab.

Havmiljølovens § 35, stk. 6

Havmiljølovens § 35, stk. 6, åbner mulighed for, at forsvarsministeren i tilfælde af særlig alvorlige og omfattende forureninger kan bestemme, at sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne skal ledes af forsvarsministeren eller andre myndigheder, som ministeren bemyndiger hertil. Bestemmelsen giver alene forsvarsministeren mulighed for at overtage ledelsen af sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne ud fra et koordinationsmæssigt synspunkt. Der er således alene tale om en koordinationsmæssig ledelse og ikke en kortere eller længere overtagelse af ressortansvaret for området. Forsvarsministeren leder således kun indsættelsen af de kapaciteter, som måtte være til rådighed for den nævnte opgave, men har ikke ansvaret for anskaffelsen af disse. Det ansvar påhviler fortsat henholdsvis kommunal- og havnebestyrelserne i henhold til havmiljølovens § 35, stk. 1 og 3.

Handlemuligheder

Udover den generelle bestemmelse, som tillægger forsvarsministeren ansvaret for bekæmpelsen af olie- og kemikalieforureningen af havet, indeholder havmiljøloven også en række bestemmelser, som giver forsvarsministeren de værktøjer, der er nødvendige for at kunne løse den overordnede opgave. Loven giver f.eks. mulighed for, at forsvarsministeren uden retskendelse kan foretage de

undersøgelser af et skib, som er nødvendige for at forhindre eller bekæmpe forurening af havet, såfremt der fra det pågældende skib allerede er sket eller er fare for, at der forårsages forurening af havet⁴.

Forsvarsministeren kan endvidere i den situation forbyde et skib at fortsætte sejlads eller andre aktiviteter eller påbyde, at sejlads mv. skal ske efter bestemte retningslinjer.⁵ Endelig har forsvarsministeren også mulighed for at udstede forbud mod, at et skib anløber danske havne, såfremt det pågældende skib vælger at ignorere de påbud, som forsvarsministeren måtte have givet i overensstemmelse med havmiljøloven.⁶

Havmiljøloven giver forskellige muligheder for, at forsvarsministeren kan tilbageholde det forurenende skib bl.a. til sikkerhed for udgifter forbundet med bekæmpelsen af forureningen⁷. Derudover gives der også mulighed for at kunne foretage beslaglæggelse i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom.

---

⁴ Jf. havmiljølovens § 42, stk. 1.

⁵ Jf. havmiljølovens § 43, stk. 1.

⁶ Jf. havmiljølovens § 43a, stk. 1.

⁷ Jf. havmiljølovens § 44, stk. 2.